SURINAME'S ONTVOOGDING EN HET WELVAARTS- PLAN

DOOR

R. D. SIMONS

De zestiger jaren van de 19de eeuw waren voor Suriname van wel zeer groot belang.

Op 1 Juli 1863 werd daar de slavernij afgeschaft en met 1 Januari 1866 trad een nieuw Regeringsreglement in werking, waarbij aan de kolonie een vertegenwoordigend lichaam, de Koloniale Staten, geschonken werd.

„Wederom geschonken werd”, zouden wij kunnen zeggen, want reeds de „Raad van Politie en Crimineele Justitie” onder van Aerssen van Sommelsdijck was een volk-vertegenwoordigend college. De vrije kolonisten kozen met zo goed als algemeen kiesrecht een aantal personen, uit welke de gouverneur de Raden te benoemen had: een getrapte verkiezing.

1863 en 1866 brachten dus emancipaties; het eerstgenoemde jaar voor de slaven, het laatstgenoemde voor Suriname als geheel.

Zoals bekend is, was aan de vrijlating een voorwaarde verbonden: de vrijgelatenen van 15 tot 60 jaar waren verplicht werkovereenkomsten te sluiten. De periode daarvoor, het z.g. Staatstoezicht, heeft 10 jaar geduurd, daarna werden de geëmancipeerden geheel vrije burgers.

Voor de van hun barbaarse ketenen verlost was dus na 10 jaar het staatstoezicht voorbij, maar voor het geëmancipeerde Suriname duurt het staatstoezicht — al werd dit nergens gestipuleerd, in uitzicht gesteld of verwacht — nog voort tot op deze dag! Naast vrije burgers is het wachten nog steeds op een in staatsrechtelijke zin vrij Suriname. Een wachten, al ruim 80 jaar.

Suriname heeft onder het R.R. van 1866, behoudens enkele wijzigingen daarin, geleefd tot 1937, toen de nieuwe „Surinaamsche Staatsregeling” op 1 April in werking trad.

Suriname kreeg in 1866 autonomie — zo werd er gezegd. Op

dit begrip komen wij nader terug. Het is als vele andere begrippen voor verschillende interpretaties vatbaar. Maar hoe ook opgevat, het veronderstelt toch, dat het autonome organieke onderdeel van de Staat of het autonome gebied in hoofdzaak over eigen lot beslist, in het bezit is van zelfbestuur, al dekken, strikt staatsrechtelijk genomen, de begrippen autonomie en zelfbestuur elkaar niet geheel.

Hoe was het nu met de „autonomie” of het zelfbestuur van Suriname gesteld? Schijn voor wezen! Als men wat toen aan Suriname geschonken werd, al autonomie zou willen noemen, is dit toch wel een zeer gedenatureerde autonomie, zoals hieronder blijken zal.

Na een omschrijving te hebben gegeven van de geijkte betekenis van het begrip autonomie schrijft De Neef dan ook terecht ¹⁾: „Het gebruik van het woord autonomie voor den bestaanden toestand in deze koloniën (Suriname en Curaçao) schijnt mij toe een misbruik te zijn, dat misleidend werkt en tot verkeerde gevolgtrekkingen leidt”. De schrijver verklaart dan ook dit woord te zullen vermijden.

Behoudens enkele uitzonderingen (vaststelling van de koloniale rekening, heffing van belastingen en het sluiten van geldleningen) kon elk onderwerp, waarin volgens het R.R. bij koloniale verordening is of kan worden voorzien, geregeld worden bij Koninklijk besluit in de vorm van een algemene maatregel van bestuur, d.i. de Raad van State gehoord.

Dit krachtens art. 48, het artikel, waartegen in Suriname steeds bezwaren werden ingebracht, „de stok achter de deur”, die lang niet altijd achter de deur gelaten werd en die het zelfbeschikkingsrecht voor Suriname illusoir maakte. Immers verschillende verordeningen, soms op ondergeschikte punten geamendeerd, werden niet vastgesteld, maar vonden in de oorspronkelijke vorm, dus zoals zij door de gouverneur waren ingediend, via Den Haag haar weg naar Staats- en Gouvernementsblad.

Dat was het amendementsrecht van de Koloniale Staten in de praktijk!

De Suriname-Commissie ²⁾ stelde dan ook voor art. 48 te ver-

¹⁾ A. A. J. de Neef. *De regelingsbevoegdheid van de Kroon voor de Koloniën*. Ac. Proefschrift blz. 125.

²⁾ Ingesteld krachtens Koninklijke machtiging, verleend bij K.B. van 11 Maart 1911 No. 45, bij besluit van de Min. van Kol. van dezelfde dag. Rapport in September 1911 verschenen bij M. Nijhoff te 's Gravenhage.

vangen door een artikel, dat luiden zou als volgt: alle onderwerpen van koloniaal huishoudelijk belang, in welke regeling niet bij deze of een andere wet op andere wijze is voorzien, worden uitsluitend geregeld bij koloniale verordening.

Een goed voorstel, dat echter bij een voorstel gebleven is.

Het zou ons te ver voeren in bijzonderheden te treden over het misbruik, dat de Regering weleens van art. 48 gemaakt heeft. Men leze daarover bij De Neef de bladzijden 130 en vlg.

Ook art. 112, d.w.z. de wijze, waarop dit gehanteerd werd, was een steen des aanstoots.

Dit artikel bepaalde, dat de begroting bij wet wordt vastgesteld, indien tot aanvulling der koloniale middelen een bijdrage uit 's Lands schatkist gevorderd wordt en (dus zelfs als dit niet het geval was) indien de Koning de begroting, zoals die door de Koloniale Staten is aangenomen, niet goedkeurt.

Gedurende de jaren, dat het R.R. van 1866 van kracht is geweest, dus tot 1937 en zelfs daarvóór en daarna (van 1845 tot 1942) heeft Suriname geen sluitende begroting gekend. Alleen 1846 maakte een uitzondering, maar dat in dit jaar geen subsidie nodig was, viel nog aan een bijzondere omstandigheid toe te schrijven. Er was een batig saldo van f 42000 gulden, maar aan opbrengst van oude munten was ruim f 102000 ontvangen; zonder dit meevallertje zouden ook toen de uitgaven de inkomsten hebben overtroffen.

Art. 112 hield dus in, dat ook het budget-recht der Koloniale Staten in wezen niet bestond. Subsidie nodig of niet, de begroting kon bij wet worden vastgesteld, als wat de Staten hadden gevoteerd of hadden gemeend niet te moeten voteren de Regering niet aanstond.

Wat een repressie had moeten zijn om te beletten, dat Suriname financiële bokkesprongen zou maken, werd een middel om het begrotingsrecht der Koloniale Staten aan te tasten tot het illusoire toe.

De bevoegdheid, bij dit artikel verleend, is in Den Haag — al dan niet op voorstel van de gouverneur — vaak „klein” gehanteerd. Bijdragen van soms enkele honderden guldens, door de Staten voor het een of ander nodig geacht, werden geschrapt; andere posten, waartegen de Staten bezwaar hadden, werden weer op de begroting gebracht en ter goedkeuring aan de Nederlandse Volksvertegenwoordiging voorgelegd. Het behoeft geen betoog, dat dit fnuikend was voor het gezag van de Koloniale

Staten, belemmerend voor de goede samenwerking tussen Bestuur en Volksvertegenwoordiging van Suriname, wrevél-wekkend bij de inwoners van het land.

De gouverneur heeft het algemeen bestuur der domeinen (art. 37); al wat betreft de uitgifte in eigendom of pacht en het beheer der dominale gronden en bossen wordt geregeld bij wet en bij gebreke daarvan bij Koloniale verordening (art. 152).

Maar als die regeling bij „organieke” wet of verordening nog niet was geschied?

In ieder geval was het in 1920 mogelijk, dat de wd. gouverneur de bauxiet-concessie van Rorac toewees aan een zeker consortium tegen de krachtigste waarschuwingen en grootste bezwaren van de Koloniale Staten in, één dag nadat door dit college de interventie van de Minister van Koloniën en van de Tweede Kamer telegrafisch was ingeroepen om de uitgifte niet te doen geschieden, althans aan te houden.

Als protest trad een aantal leden van de Koloniale Staten af, maar daarmee was het gebeurde niet ongedaan gemaakt.

Stricto jure was de gouverneur tot de uitgifte gerechtigd. Maar juist dit jus, waardoor één man over de hulpbronnen van het land te beschikken had, was een archaïsme, passend in een tijd, dat het beschikken over koloniën en bezittingen was als een prerogatief van de Kroon. Ook in andere opzichten scheen Suriname „particulier jachtterrein” zoals een statenlid dat eens noemde.

Maar niet alleen de Staten hebben reden tot klacht gehad. Ook de gouverneurs werden door de Regering wel eens bejegend op een wijze, die men niet verwachten zou tegenover de hoogste gezagsdrager in het overzeese gewest, de vertegenwoordiger van H. M. de Koningin.

Men leze de historische toelichting bij de ontwerp-begroting van Suriname voor het dienstjaar 1924 van de hand van gouverneur Mr. A. J. A. A. baron van Heemstra. Dit stuk, even onomwonden van inhoud als krachtig van taal, bij velen ongekend of vergeten, had een vademecum behoren te zijn voor de opeenvolgende ministers van Koloniën en Overzeese Gebiedsdelen.

„Het is een onmiskenbaar feit” — aldus de steller van de memorie — „dat de praktische toepassing van het Regeeringsreglement in den loop der jaren een zoodanige is geweest, dat het Opperbestuur van de Kroon voorzegtde machthebbers (Gouverneur en Koloniale Staten) in die mate heeft teruggedrongen, dat daarmee hun toch blijkbaar gewilde zelfstandigheid vrijwel is verdwenen.”

Met zes voorbeelden, die, naar de gouverneur schrijft, zouden kunnen worden aangevuld, wordt aangetoond, hoe „de koloniale organen worden uitgeschakeld,” hoe „verzoeken, men zou haast zeggen smeekbeden, onverhoord blijven”.

Buiten enig overleg met de gouverneur wordt in door hem ingediende en door de Staten goedgekeurde begrotingen geschrapt en bijgeplakt.

De conclusie is dan ook deze:

„De leden van de Koloniale Staten zouden gevoegelijk hun tijd voor anderen meer produceerenden arbeid kunnen besteden, en de vrijwel overbodige gouverneur ware ten spoedigste te vervangen door een willoos agent van het Departement van Koloniën, die automatisch had uit te voeren hetgeen hem van uit Den Haag werd gelast.”

Daarop geeft de Gouverneur aan welke voorschriften aan de gewraakte toestand een einde zouden kunnen maken zonder dat daarvoor wijziging van het Regeringsreglement nodig zou zijn.

Gegeven zijn die voorschriften nooit. Wel is in de Tweede Kamer de Gouverneur door enkele leden hard gevallen om zijn *cri de coeur*, die ook een *cri* van goed doorzicht en verlicht koloniaal beleid was. Men vond het niet juist, dat hij de spiegel had opgehouden, doch dat het weerkaatste beeld niet zuiver was, dat kon niet worden aangetoond.

Het besef begon door te dringen, dat de verhouding Moederland-kolonië en Moederland-bezittingen herziening behoefde. Ook in Nederland!

Dit was aanleiding tot de grondwetsherziening van 1922. Er werd een commissie benoemd met opdracht advies uit te brengen omtrent de wijzigingen, die in het R.R. zouden moeten worden aangebracht, de commissie-Staal, die reeds in 1923 haar rapport gereed had.

Het woord kolonie verdween. Later zou men het Nederlandse territorium in Azië en Amerika de „Overzeese Gebiedsdelen” gaan noemen

Het heeft 15 — zegge vijftien — jaar geduurd, tot 1 April 1937, vóór Suriname zijn nieuwe Staatsregeling kreeg. Verwacht zou mogen worden, dat na zoveel tijd van overpeinzing een staatsstuk zou tot stand komen, waarin de verlichte inzichten werden gekristalliseerd. Maar niet aldus geschiedde. Niets werd verbeterd en op twee punten geraakten wij van de regen in de drop.

Bij het R.R. van 1866 telden de Koloniale Staten 13 leden,

van welke er 9 door de kiezers (uitsluitend census-kiesrecht) werden gekozen en 4 door de gouverneur werden benoemd.

Bij de wijziging van 2 Februari 1901 (Stbl. No. 55, G.B. No. 16) werd het instituut der benoemde leden afgeschaft: alle Staten-leden werden gekozen.

En nu maakten gekozen leden weer hun entrée. Het aantal leden der Staten van Suriname (het woord „koloniale” was taboe geworden) werd op 15 gebracht, waarvan 10 door de kiezers worden gekozen en 5 door de gouverneur worden benoemd. (Naast het census-kiesrecht werd het capaciteits-kiesrecht ingevoerd evenals het passief vrouwenkiesrecht, terwijl de mogelijkheid voor passief vrouwenkiesrecht werd geopend).

Dit was een stap terug; wat men in 1901 als ondeugdelijk had doen verdwijnen, herleefde. De commissie-Staal had de uitbreiding tot 15 leden voorgesteld, doch allen door de kiezers aan te wijzen.

De Regering motiveerde in de Memorie van Toelichting bij het ontwerp voor de Staatsregeling deze stap terug door er op te wijzen, dat de samenstelling der bevolking sedert 1901 (toen met het instituut van door de gouverneur te benoemen leden gebroken was) belangrijk veranderd was door de vestiging van talrijke Aziatische imigranten, waardoor een geheel andere verhouding tussen de bevolkingsgroepen was ontstaan. Om nu de vertegenwoordiging van alle bevolkingsgroepen zo goed mogelijk te verzekeren, verdiende het aanbeveling terug te keren tot het vroegere stelsel en een deel der leden weer te doen benoemen.

Hoewel dit voorstel in de Tweede Kamer en daarbuiten veel bestrijding vond, kreeg de Regering haar zin.

Maar van groter importantie is dit:

Het beruchte art. 48, dat in de Tweede Afdeling van het Tweede hoofdstuk, handelende over de macht van de gouverneur, te vinden was, verdween, kon niet worden gehandhaafd in verband met het nieuwe art. 61 van de grondwet, waardoor de oude regelingsbevoegdheid van de Kroon was vervallen. Doch daarvoor kwamen in de plaats de artikelen 100 en 101 van de Staatsregeling, de z.g. conflicten-regelingen, naar het voorbeeld van art. 89 der Indische Staatsregeling.

Indien een door de gouverneur ingediende ontwerp-landsverordening door de Staten niet wordt goedgekeurd of indien de gouverneur zich niet verenigt met de door het College aangebrachte wijzigingen, kan hij binnen zes maanden na de verworping of amendering het ontwerp, al dan niet gewijzigd, opnieuw indienen. Daarbij kan hij, evenals in eerste instantie, krachtens

art. 92 de Raad van Bestuur gehoord, een termijn bepalen, waarbinnen de verordening moet zijn behandeld. Wordt wederom geen overeenstemming bereikt, dan kan de regeling bij algemene maatregel van Bestuur geschieden. Dit is de „lange conflicten-regeling”.

Behandelen de Staten een ingediend ontwerp niet binnen de door de gouverneur aangegeven tijd of keuren zij dat niet in alle opzichten goed, dan kan de gouverneur, wanneer dringende omstandigheden een onverwijlde voorziening vorderen, op eigen gezag en verantwoordelijkheid de verordening vaststellen, de Raad van Bestuur gehoord. De „korte conflicten-regeling”.

Van de regen in de drop, zeiden wij. Onder het oude R.R. was het de Regering, die bij een conflict tussen gouverneur en Staten besliste, of het verworpen of geamendeerde ontwerp zou worden vastgesteld; dus een arbiter boven de partijen.

Nu wordt het de gouverneur, dus een der partijen zelf, die kan doorvoeren, wat de Staten niet verlangen of anders verlangen. Zij kunnen de verordening nog eens opgediend krijgen en hebben die te slikken (als de gouverneur dat verlangt nog binnen een door hem vastgestelde tijd) of buiten hun medewerking zonder hoger beroep te zien vaststellen! En als de gouverneur van meening is, dat er haast is bij de zaak, worden de Staten verder niet eens meer geraadpleegd. Wij zouden dit de „wel zéér korte” conflicten-regeling kunnen noemen! Weer „gehoord de Raad van Bestuur”, wat nog heel wat anders is dan „zich storende aan het advies van de Raad van Bestuur.”

Dan nog van „amendements-recht” te spreken, is een bespotteling!

De artikelen 100 en 101 vonden een plaats in het Vierde Hoofdstuk, „Van de Staten” en wel in de Derde Afdeling, „Van hunne macht”. Ironie in het staatsrecht! Als deze artikelen ergens van blijk geven, is het van de ònmacht van het vertegenwoordigende College.

In geval van oorlog of opstand heeft de gouverneur de macht om de bepalingen van alle geldende verordeningen en zelfs van de staatsregeling buiten werking te stellen (art. 31 lid 2). D.w.z. dat hij zich, als hij dat wenst, van de Staten kan „ontdoen”, al is dit deel van de wetgevende macht ook in staat ongestoord en ten volle te functionneren.

Tot dit dictatorschap is het in de jaren 1940–1945 niet gekomen maar wel is er ex art. 31 lid 1 veel met „maatregelen” gewerkt. De Staten hadden lijdelijk af te wachten in welke zaken zij wel

of niet zouden worden gekend. Deze maatregelen- regering heeft veel gewrijf veroorzaakt en geleid tot een conflict tussen Staten en gouverneur.

De tijd schreed voort, oude opvattingen smolten weg, een nieuwe Geest waart over de wereld. Het zelfbewustzijn van individuen en volken groeide, het oude *Sit pro ratione voluntas*, vrij vertaald: „Mijn wil is wet,” wordt niet meer aanvaard.

Suriname heeft geen kriegsbedrijven doorgemaakt, maar heeft oorlogsjaren beleefd en heeft kennis genomen van wat er alom geschiedt en mede daardoor is ook daar die nieuwe Geest vaardig geworden. Kort maar duidelijk gezegd: men wenst de oude toestand niet langer.

Het Atlantic Charter was de formulering van wat er leefde in de „koloniale volken”. De bekende rede van H.M. de Koningin wekte de hoop, dat het nieuwe spoedig komen zou.

Het toekomstige Nederlandse Rijk werd ons als een Vieren-eenheid getekend.

Inmiddels zijn er belangrijke dingen gebeurd; als men het zich dacht, kan het niet worden. Een der paarden van het vierspan brak uit de tomen; hoe het verder draven zal, weten wij niet. Een troika is overgebleven. Moge die de wagen voeren naar het beoogde doel!

Of er nog iets van een Rijksconferentie komen zal? Of een Ronde Tafel-conferentie zal worden gehouden? En zo ja, wanneer? Wij weten de antwoorden op deze vragen niet. Maar wel weten wij, dat in Suriname het ongeduld wast. Dat men niet langer gelaten zal neerzitten bij het adagium, waarvan gouverneur van Asbeck in zijn eerste rede in de Koloniale Staten gewaagde: „Die geloven, haasten niet”.

Wanneer de lange weg van eerst een nieuwe grondwetsherziening en dan een nieuwe staatsregeling zal moeten worden bewandeld, zal, ook al zou die wandeling in snel tempo gaan, het nog geruime tijd duren voor aan de grieven, de rechtmatige grieven, wordt tegemoet gekomen.

Daarom kan en moet er intussen incidenteel iets worden gedaan, opdat de spanning van het geduld niet breke.

Aan de Parlementaire Commissie hebben de Staten in hun vergadering van 23 Januari 1947 een samenvatting meegegeven van de door het College en de bevolking tot uitdrukking gebrachte wensen.

Zij constateren daarbij, dat nog niet verwezenlijkt is de bij her-

haling aan Suriname in uitzicht gestelde staatkundige hervormingen, waardoor Suriname in feite nog steeds verkeert in de koloniale status.

Zij erkennen, dat de omstandigheden er toe kunnen leiden, dat de vorm van het Koninkrijk der Nederlanden wijziging zal ondergaan, maar zij houden vast aan het beginsel, dat Suriname binnen het verband van het Koninkrijk een status moet verkrijgen als volkomen gelijkwaardig en gelijkberechtigd deelgenoot met de andere delen van het Koninkrijk, met vooropstelling van de eis, dat Suriname volkomen zeggingschap in eigen, inwendige aangelegenheden zal bezitten.

Met deze aanhalingen uit het stuk der Staten willen wij volstaan.

Wat de nieuwe status in de praktijk zal meebrengen, valt nog niet te zeggen.

Er werd een commissie benoemd tot bestudering van Staatkundige Hervormingen (Commissie-de Niet) die een vragenlijst met uitvoerige toelichtingen rondstuurde en tal van personen heeft gehoord. Het rapport is gereed en daarin zullen de vele en velerlei wensen tot uiting zijn gebracht.

De verhouding van gouverneur tot Staten, de samenstelling der Staten, de verantwoordelijkheid van de hoofden der departementen — het zijn enkele der kwesties, die men — de een zus de ander zo — anders dan nu geregeld wil zien.

Het valt buiten het bestek van dit artikel op de desiderata in te gaan. Maar vast staat, dat integrerende wijzigingen zullen volgen, zullen moeten volgen. Want inderdaad verkeert — om met de Staten te spreken — Suriname nog in de koloniale status. Nog is de volksvertegenwoordiging op te enge basis gebouwd, nog is die vertegenwoordiging zonder enig waarlijk recht: zij kan betogen, zij kan verzoeken, doch niets doorvoeren naar eigen wil en inzicht. Een *kroetoe* der Bosnegers heeft meer kracht, feitelijk en moreel.

Dit is zeker geen verwijt aan het College. Het heeft in verschillende samenstellingen, al vele jaren lang, telkens weer geprotesteerd tegen de onmacht, waartoe het was gedoemd. Maar in Den Haag bleef men doof voor alle vertogen. De emancipatie was slechts gekomen in naam, het staatstoezicht is nooit geëindigd!

Nu zal dat eindelijk anders worden. Laat, héél laat.

Uit het vorenstaande blijkt wel duidelijk, dat niemand méér dan wij overtuigd kan zijn, dat het tegenover Suriname gevoerde beleid niet mag en niet kan worden bestendigd. Trouwens het

is reeds vele jaren geleden, toen wij de eer hadden deel uit te maken van de Koloniale Staten (1916 tot 1926) dat wij er meer-malen op gewezen hebben, dat de staat van onmondigheid, waarin het land gelaten werd, en de vaak grievende wijze, waarop men het deed gevoelen, dat wat het aan rechten heette te bezitten, in waarheid tòch niet bestond, onduldbaar was en funest.

Suriname moet nu eindelijk erlangen, wat elk volk wenst en zich langzamerhand ziet toebedeeld: het recht om zichzelf te zijn, zijn inwendige aangelegenheden te regelen naar eigen belief, over eigen natuurlijke hulpbronnen te beschikken. Laten wij dit autonomie noemen.

Maar...

Maar nog kan Suriname niet op eigen wieken omhoog, nog behoeft het steun van Nederland en dit is een omstandigheid, die niet uit het oog mag worden verloren.

Wij hopen bij het volgende niet te zullen worden misverstaan. Als wij het naar voren brengen, is het met een tweeledig doel. In de eerste plaats om er op te wijzen, dat de Nederlandse Regering tegenover Suriname zal moeten zijn liberaal en loyaal, breed van inzicht, van bedilzucht vrij. Maar daarnaast om de verwachting uit te spreken, dat men in Suriname reëel zal zijn, de zaken nuchter zal beschouwen en toelaatbare grenzen niet als sarrende staketsels zal zien.

Het is te betreuren, men kan de schuldvraag opwerpen, doch dit neemt niet weg, dat Suriname nog financieel afhankelijk is van Nederland. Sedert 1942 zijn wij „subsidie-vrij”, maar dat betekent nog niet, dat Suriname in staat is zichzelf de middelen te verschaffen, die nodig zijn voor zijn materiële en culturele behoeften, voor zijn opgang naar hoger plan.

Nederland heeft in de loop der tijden vaak geholpen: leningen ten behoeve van Suriname, steun aan cultures, enz. „Onvol-doende” zegt de een, „lapwerk” zegt de ander. Daar valt thans niet over de discussiëren.

Nu zal hulp worden gebracht in de vorm van een welvaartsplan, waarvoor de Regering 40 miljoen Nederlandse guldens beschikbaar stelt, over vijf jaren te verdelen.

Dit bedrag wordt door sommigen te gering geacht. Buiskool ¹⁾ is van mening, dat zeker 500 miljoen zal nodig zijn, wil men

¹⁾ Mr. Dr. J. A. E. Buiskool. *Suriname nu en straks*. Amsterdam 1946. Blz. 120 en 121. Men leze van dezelfde schrijver: *Surinaamsch Staatsrecht*. Amsterdam 1937.

ernst maken met verbetering van Suriname's welvaart. Het verschaffen daarvan acht de schrijver mogelijk: „Minister Lieftinck heeft in de Tweede Kamer meegedeeld, dat circa 5½ milliard gulden ingeloopt kan worden op de staatsschuld door de saneringsmaatregelen in Nederland. Is het nu zoo erg als aan Suriname eens ½ milliard verstrekt wordt en de totale saneringswinst dan maar 5 milliard is”?

Veertig miljoen of vijf honderd miljoen, het verschil is wel zeer groot, doch ook het eerstgenoemde bedrag heeft onder de huidige omstandigheden voor Nederland niet weinig te betekenen.

Laten wij het desideratum van een half milliard, dat wel getuigt van de liefde, die de schrijver koestert voor het land, waar hij geboren werd, laten rusten en ons bepalen tot de realiteit: f 40.000.000.

Het is te verwachten, dat bij het schenken van dit bedrag de Regering aan de besteding voorwaarden zal verbinden, daarvoor de grote lijnen zal aangeven en zich in zekere mate het toezicht zal voorbehouden.

Dit is te verwachten en te *billijken*.

Dit laatste nu wordt, naar het schijnt, niet algemeen erkend. Immers — zo luidt de redenering — wanneer de Regering zich met de besteding der gelden van het Welvaartsplan gaat bemoeien, dan grijpt zij in onze zaken in, dan zijn wij geen „baas in eigen huis”, dan zijn wij in onze autonomie bekort. Suriname, d.i. de Surinaamse Volksvertegenwoordiging, is het, dat beslissen moet, waaraan en hoe het bedrag moet worden besteed.

Dit nu komt ons voor te veel geëist te zijn. Elke medezeggenschap van de Regering a priori als ongeoorloofd te beschouwen en deze gedachte te propageren, leidt tot ontevredenheid, tot een onvrede, die niet behoeft te ontstaan.

Buiskool zou, wanneer het door hem nodig geachte half milliard gegeven werd, dit fonds willen doen beheren door een Sociaal-Economische Raad, bestaande uit Hollandse en Surinaamse deskundigen op allerlei gebied. Deze Raad beslist ook over de besteding der gelden en de uitvoering der welvaartswerken. „Deze Raad” — aldus verder de schrijver — „zal dus een autonoom lichaam moeten zijn met verantwoordingsplicht aan de Algemeene Rekenkamer. Dit College zal regelmatig contrôle en toezicht uitoefenen. Dus in geen geval inmenging van politieke colleges noch in Nederland noch in Suriname. Het betreft hier een zaak van deskundigen en niet van politiek. Daarom moet

het fonds los van Regeeringen en Volksvertegenwoordigingen worden beheerd en besteed”.

Het is de vraag, of een dergelijke regeling algemene bijval zou vinden, of er niet zouden zijn, die ook dit als een aantasting der autonomie zouden beschouwen.

En hoe zou dit toezicht bij eventuele critiek tot resultaat kunnen leiden, indien de Volksvertegenwoordigingen afzijdig zouden moeten blijven?

Wanneer in Nederland de Algemene Rekenkamer in haar verslag op de ondoelmatigheid van de besteding van gelden kritiek uitoefent, kunnen de Kamers die kritiek tot de hare maken; verschillende repressieve maatregelen staan haar ten dienste, zij kunnen, zo daartoe termen aanwezig zijn, een minister ter verantwoording roepen.

Hoe zal dit voor de Staten van Suriname geregeld moeten worden ten aanzien van de Sociaal-Economische Raad? Verantwoordelijkheid van een minister tegenover de Staten van Suriname lijkt ons b.v. al een onbestaanbare figuur.

Doch laten wij ons niet in de toekomst verdiepen! De vraag aan de orde is, of, indien de Regering zich met de besteding van de gelden van het Welvaartsplan bemoeit, de autonomie wordt aangetast. Het antwoord moet o.i. luiden: dat zal afhangen van de wijze, waarop en de mate waarin die bemoeiing geschiedt.

En dan komen wij tot deze vraag: wat is autonomie? Dat lijkt zo eenvoudig: knip het woord in zijn twee samenstellende delen; het is het recht om zelf zijn wetten te maken, om eigen baas te zijn.

Maar de praktijk! Zijn de Nederlandse gemeenten autonoom? Het bescheid zal in zijn algemeenheid bevestigd zijn. De gemeente-autonomie is toch gewaarborgd bij Grond- en gemeentewet, al zijn ook bepaalde besluiten onderworpen aan de goedkeuring van de Gedeputeerde Staten of van de Kroon.

Maar hoe herhaaldelijk is het voorgekomen, dat de Regering aan die autonomie is gaan tornen, zich met allerlei zaken ging bemoeien, daartoe in staat gesteld door het feit, dat de gemeenten financiële steun van het Rijk behoeften. Een gebruik, een misbruik, waartegen gemeentebesturen en leden van de Volksvertegenwoordiging meermalen zijn opgekomen.

In Amsterdam werd in December 1946, omdat de Regering dit aan de financieel gesteunde gemeenten had voorgeschreven... de hondenbelasting verhoogd. „Zo gaat het tegenwoordig”, schreef het Alg. Handelsblad. Dit „tegenwoordig” is niet op zijn

plaats; zo gaat het al vele jaren. Het is al lang geleden, dat Amsterdam gedwongen werd de salarissen van zijn gemeenteambtenaren te verlagen of dat aan de gemeente Zaandam belet werd de 1 Mei-dag als vrije dag in te voeren. Beide malen met de bedreiging, dat de Regering de ondersteuning zou doen vervallen of die zou verminderen: wie hoge salarissen wil betalen of loon uitkeren op een extra rustdag, moet niet aankloppen om hulp. En op 29 Januari jl. heeft de Burgemeester van Rotterdam, Mr. P. J. Oud, in een rede voor de Nederlandse gemeenten te Nijmegen aangetoond, hoe in verband met de wederopbouw de gemeentelijke autonomie in strijd met de Grondwet wordt aangetast.

Zeiden wij, dat bij de vraag, of de gemeenten autonoom zijn, het antwoord bevestigend zal zijn, hoe zal het wezen, als wij vragen: „Is Engeland autonoom?” Het antwoord zal niet anders zijn dan een verwonderde wedervraag: „Of Engeland autonoom is?” met daaraan de toevoeging: „Wel natuurlijk!”

Maar van de overeenkomst van Bretton Woods, waarbij Albion de helm ophield om een lening van Amerika te ontvangen, was toch een der voorwaarden, dat Engeland invoerbependingen van een discriminerend karakter moest afschaffen, d.i. de z.g. imperial preferences moest opheffen. Het machtige wereldrijk, de handels- en koloniale mogendheid bij uitnemendheid, moest toelaten, dat de Verenigde Staten het wetten voorschreef ten opzichte van zijn handelspolitiek! Dit was een gevoelige slag aan de trots der Engelsen en er waren dan ook vele tegenstanders van de lening. Maar het geld was nodig en de voorwaarde werd aanvaard.

Veel zal, als wij zeiden, er van afhangen, welke de door de Regering bij het Welvaartsplan te stellen voorwaarden zullen zijn en welke houding zal worden aangenomen. Een politiek als die tegenover de gemeenten zal te ontraden zijn. Het mag niet wezen, dat bij elke maatregel, die men in Suriname nodig acht, een *veto* dreigt of een *placet* moet worden afgewacht.

Wij nemen aan, dat wat aan Suriname wordt gegeven, gegeven wordt, omdat men er van overtuigd is, dat dit gebiedsdeel daarop aanspraak maakt voor zijn ontwikkeling en omdat een bloeiend Suriname tot heil strekt van het gehele Nederlandse gebied. Het Welvaartsplan te gebruiken om aan verleende rechten te tornen, zou in strijd met alle beloften en dus onaanvaardbaar zijn. Aan de andere kant moge worden ingezien, dat niet elke stem in het kapittel, die Nederland zou willen doen horen, als ongeoorloofd moet worden beschouwd. Goede samenwerking en wederzijds begrip zullen nodig zijn.

Moge dan spoedig de tijd aanbreken, dat ook Suriname, evenals Curaçao, in staat zal zijn zonder hulp van buiten al datgene te doen, wat gedaan moet worden. Dat Suriname niet alleen staatsrechtelijk, maar ook economisch gelijkwaardig zal zijn aan de andere delen van het nu te vormen Geheel!